

POLICY BRIEF: VLIV KATOLICKÉ CÍRKVE NA POLITIKU A SPOLEČENSKÉ DĚNÍ V USA

URČENO: CEVRO UNIVERZITA

AUTOR: JAN ŽELEZNÝ

ÚVOD

Katolická církev představovala v dějinách Spojených států amerických (USA) historicky významnou morální a společenskou instituci, přičemž i ve 21. století zůstává její vliv na federální vládu, zákonodárnou i soudní moc a obecně politickou a společenskou sféru významný. Ke katolické církvi a jejím odnožím se dle odhadů hlásí necelá čtvrtina populace USA. To z ní činí významného aktéra, který svou politickou agendu prosazuje nejen skrze vlastní hierarchii, avšak velice aktivně využívá i politické lobbování, vzdělávací instituce a občanské organizace. Její zapojení do tvorby politik na federální i státní úrovni se primárně týká domácích témat jako jsou otázky rodiny, manželství, potratů, zdravotní péče, imigrace či podoba justice a jmenování soudců. Vzhledem k mocenskému postavení USA ve světě a síle její soft power však tyto mají i významný zahraniční přesah. Následující krátký text popisuje rozsah tohoto vlivu, analyzuje jeho proměny v posledních letech a dopady na demokratickou správu země.

ANALÝZA ČINNOSTI

V USA sehrávaly náboženské skupiny vždy nezanedbatelnou roli v procesu tvorby veřejných politik. V posledních desetiletích však můžeme sledovat výrazné rozšíření vlivu katolické církve a jejích odnoží. Ve 21. století se církev systematicky mobilizovala k dosažení následujících cílů:

- Ovlivnění klíčových soudních a politických rozhodnutí v oblastech:
 - Reprodukčních práv – církev dlouhodobě odmítala možnost legálního přístupu k potratům a antikoncepci. V roce 2003 tak například podpořila tzv. *Partial-Birth Abortion Ban Act* (zakazující tzv. pozdní potraty) a vedla dlouhodobou kampaň za anulování precedentu stanoveného rozsudkem Nejvyššího soudu *Roe v. Wade* z roku 1973. Ten garantoval určité právo na potrat a stál tak v rozporu s řadou zákonů na úrovni států. Katolická církev rovněž silně a částečně úspěšně lobovala, aby tzv. *Affordable Care Act (Obama Care)* o zdravotní péči z roku 2010 nedovoloval financování potratů a antikoncepčních prostředků.
 - Aktivní obhajoby práv migrantů a podpory jejich důstojného zacházení – církev dlouhodobě prosazovala práva migrantů a uprchlíků, přičemž aktivně vystupovala proti restriktivním politikám federálních vlád. Její představitelé tak například vítali Obamovu iniciativu *Deferred Action for Childhood Arrivals (DACA)* z roku 2012, zaměřenou na ochranu práv dětí ilegálních migrantů před vyhoštěním (tzv. *DREAMers*) a protestovali proti politice rozdělování rodin. Zvláště silný byl protest proti politikám „nulové tolerance“ v rámci obou Trumpových administrativ, stavící na kritice této praxe ze strany papeže Františka.
 - Otázek manželství a ochrany rodiny – katolická církev hrála zásadní roli při ovlivňování veřejné debaty ohledně definice manželství a rodiny, přičemž často navazovala spojení s ostatními křesťanskými církvemi v oblasti boje proti rozšiřování práv LGBTQ komunit a tzv. „woke“ kultuře a „ideologii genderu“. Ostře vystupovala proti rozsudku

Nejvyššího soudu *Obergell v. Hodges* z roku 2015, který legalizoval stejnopohlavní manželství.

- Otázek propagování diversity, rovnosti a inkluze (*diversity, equity, and inclusion* – DEI) – katolická církev vycházela ze své internacionální podstaty a byla jednou ze sil podporujících politiky DEI v rámci americké společnosti i institucí. Konference katolických biskupů Spojených států (USCCB) tak například propaguje diversity skrz svůj Výbor pro kulturní rozmanitost (*Cultural Diversity Committee*), v oblasti zdravotnictví pak skrz své organizace jako *Trinity Health* či *Bon Secours Mercy Health*. Zároveň však odmítá ty iniciativy, které cílí na otázky propagace genderové identity a otázek sexuality. Církev tak například rozsáhle kritizovala připravovaný Zákon o rovnosti (*Equality Act*) za to, že podle jejího názoru ohrožuje náboženskou svobodu a vnucuje nové ideologie týkající se pohlaví, které jsou v rozporu s katolickým učením.
- Ochrany životního prostředí – na základě encykliky papeže Františka *Laudato si'* z roku 2015, která kritizovala environmentální degradaci a globální oteplování způsobené přílišným konzumerismem a neodpovědnými hospodářskými politikami lidstva, se katolická církev zasazovala za rozličné environmentální iniciativy. Vystupovala rovněž proti rozhodnutí Trumpovy administrativy vystoupit z tzv. Pařížské dohody o klimatu.
- Posílení svého zastoupení v soudní moci – v rámci oblasti soudnictví se hovoří o výrazném vlivu katolické církve. Uvádí se, že soudci vyznávající katolickou víru jsou v rámci soudních sborů výrazně nadreprezentováni, tj. jejich zastoupení v rámci soudů je vyšší, než by odpovídalo rozložení v americké společnosti (cca 19 %). To lze vnímat především v případě Nejvyššího soudu, kdy většina soudců (6/9) se dnes hlásí ke katolické víře. To se projevilo například při rozhodování v případě anulace *Roe v. Wade* v roce 2022, kdy výsledek vzbudil silnou kritiku progresivních kruhů a volání po oslabení „pravicové katolické kultury“ v rámci soudní moci. Protesty rovněž doprovázely procesy schvalování soudců Nejvyššího soudu, publicitu získala především Trumpova nominace soudkyně Amy Coney Barrett z roku 2017.

Tyto aktivity ilustrují dvojí orientaci katolické církve: na jedné straně její úsilí o prosazování morálních hodnot dle vlastního učení, na straně druhé snahu o zachování a posílení vlastní institucionální integrity. Současně však tento vliv vyvolává určité napětí v rámci pluralitní demokratické společnosti (především v rámci progresivního spektra), která se zakládá na rozmanitosti názorů a rovnosti přístupu k politickému rozhodování

NÁSTROJE ČINNOSTI KATOLICKÉ CÍRKVE

Katolická církev v USA používá při své činnosti ovlivňující veřejný diskurz i přijímané politiky sadu několika základních nástrojů:

- Tradiční struktura církve – církev šíří své učení v rámci svých náboženských komunit, na federální úrovni pak působí Konference katolických biskupů Spojených států (USCCB), která slouží jako hlavní „policy-making“ těleso s pravomocí formovat základní politická stanoviska.
- Lobbování – církev si vybuodoval rozsáhlou lobbistickou základnu, působící přímo ve Washingtonu. V rámci USCCB tak působí Kancelář pro vládní vztahy (*Office of Government Relations*), která mapuje všechny přijímané legislativní akty. Jednotliví církevní představitelé pak využívají i osobní vztahy s policy-makersy či mobilizují katolické voliče v rámci projevů občanské společnosti. Pravá míra a rozsah lobbistické činnosti církve jsou však neznámé, neboť se na ni nevztahují federální pravidla o lobbingu, což mimo jiných znamená, že není povinna zveřejňovat své výdaje na tuto činnost. Průzkumy *Pew Research* však odhadují, že až 19 % lobbistických organizací ve Washingtonu má katolický charakter.

- Společenské, charitativní a zdravotnické spolky – katolická církev v USA disponuje rozsáhlou sítí přidružených organizací, často dobročinného či zdravotnického charakteru. Její vztah s federální vládou či vládami jednotlivých států je přitom velmi úzký. Tyto organizace často slouží jako vykonavatelé některých federálních programů, především co se týká otázek boje s chudobou či poskytování zdravotnických a sociálních služeb (např. *Catholic Health Association, Catholic Charities USA*, apod.).

VLIV KATOLICKÉ CÍRKVE V RÁMCI PREZIDENSTKÝCH ADMINISTRATIV VE 21. STOLETÍ

Ve 21. století odráží vztah katolické církve k jednotlivým administrativám prezidentů Spojených států jak prvky spolupráce, tak i napětí. Za vlády prezidenta George W. Bushe panovala silná shoda v otázkách politiky na ochranu života, podpoře iniciativ založených na víře a snahách o reformu imigrační politiky. Bodem sváru se naopak stala invaze do Iráku, kterou církev odmítala. Administrativa prezidenta Baracka Obamy našla s církví společnou řeč v otázkách rozšíření přístupu ke zdravotní péči (především krytí finančních nákladů zdravotní péče pro chudé v rámci *Affordable Care Act*), imigrační politiky a sociální spravedlnosti. Zásadní konflikty však nastaly v souvislosti s právy na potrat, povinností hradit antikoncepci a legalizací stejnopohlavních manželství. V období prezidentství Donalda Trumpa katoličtí představitelé vítali pokrok v oblasti prosazování politik zaměřených proti potratům a ochrany náboženské svobody, avšak zároveň ostře kritizovali restriktivní imigrační opatření a deregulaci v oblasti ochrany životního prostředí. Za prezidenta Joe Bidena, praktikujícího katolíka (teprve druhého v historii), byl vztah mimořádně komplexní: docházelo ke spolupráci v otázkách změny klimatu, snižování chudoby a politik uprchlíků, avšak značné napětí přetrvávalo kvůli Bidenově podpoře práv na potrat a ochraně práv LGBTQ osob, což bylo v rozporu se základními naukami církve. Nástup druhé administrativy Donalda Trumpa se prozatím nese v duchu replikace předchozích vzorců spolupráce a oblastí sporu (především ohledně otázky práv migrantů a jejich vyhošťování), objevuje se rovněž diskuse nad vlivem rozličných neoficiálních skupin v rámci církve. Napříč jednotlivými administrativami tak katolická církev zůstává dynamickou a vlivnou silou v utváření federální politiky a veřejného diskurzu.

Administrativa	Oblasti spolupráce	Oblasti sporu
George W. Bush (2001–2009)	Pro-life politiky, iniciativy založené na víře, reforma imigrace	Opozice proti válce v Iráku
Barack Obama (2009–2017)	Přístup ke zdravotní péči, reforma imigrace, přesídlování uprchlíků	Právo na potrat, povinné krytí antikoncepce, stejnopohlavní manželství
Donald Trump (2017–2021)	Legislativní opatření proti potratům, ochrana náboženských svobod	Imigrační politika, odstoupení od klimatických dohod
Joe Biden (2021–2025)	Ochrana klimatu, snížení chudoby, podpora uprchlíků	Práva na potrat, ochrana práv LGBTQ
Donald Trump (2025–současnost)	Pro-life politiky, postup proti LGBTQ a „woke“ aktivismu, ochrana náboženských svobod	Imigrační politika, odstoupení od klimatických dohod, omezení prvků DEI

Vliv katolické církve se v každé administrativě přizpůsoboval okolnostem, přičemž zachovával konzistentní roli morálního advokáta a měnil intenzitu podle souladu či nesouladu s politickými prioritami jednotlivých

vlád. Obecně lze říci, že katolické dogma má blíže k ideologickým politikám Republikánské strany. Zvláště po nástupu druhé Trumповy administrativy a působení viceprezidenta J.D. Vance se spekuluje o zvýšeném vlivu oficiálních i neoficiálních skupin v rámci katolické církve na politiku federální vlády. K této problematice však zatím neexistuje hlubší výzkum. Katolická církev přitom disponuje určitým vlivem i v rámci Demokratické strany, především u politiků mimo progresivní křídlo. Nicméně toto spojení katolické církve s republikány rozhodně není absolutní a promítají se do něj geografické, generační a další faktory.

ZÁVĚR

Vliv Katolické církve na federální politiku a kulturu Spojených států v posledních desetiletích výrazně roste a představuje důkaz její trvalé významnosti. Církev a její představitelé disponují nezanedbatelným vlivem na utváření politických rozhodnutí, stejně jako na formování veřejného diskurzu. Její vliv je patrný především v oblasti soudnictví, kdy se v posledních třech dekadách hovoří o výrazné nadreprezentovanosti soudců katolické víry, což se odráží i v rozhodování v klíčových právních sporech. Doktrína katolické církve má ideově blíže k Republikánské straně, nicméně nachází své příznivce i mezi demokratickými politiky. Její vztah s prezidentskými administrativami je výrazně transakční a zakládá se na ad hoc podpoře či naopak odmítání jednotlivých politik. Náboženské vyznání jednotlivých prezidentů přitom zřejmě nehraje výraznější roli. Přesto její politická činnost budí kritiku, především pak ze strany progresivních politických sil. Ty kritizují její vliv a argumentují, že zachování demokratické integrity vyžaduje, aby žádná jednotlivá instituce či skupina neměla nepřiměřený vliv na tvorbu veřejných politik. Odborníci pak upozorňují, že interakce mezi náboženskými institucemi a federální vládou musí být vedena principy transparentnosti, inkluзивity a respektu k pluralitním hodnotám, na nichž je národní identita Spojených států založena.

ZDROJE (OBECNĚ)

- CBS News
- Deseret News
- Gallup Institute
- National Catholic Reporter
- Newsweek
- Oxford Research Encyclopedia
- Pew Research Center
- Reuters
- The Carnegie Council for Ethics in International Relations
- The Center for Public Integrity
- The Globalist
- The Times
- USCCB: The Office of Government Relations
- Western Michigan University